

Nr 249.

Av herr **Hermansson**, angående den allmänna försäkringsrörelsens organisation och driftsmetoder.

När de första svenska försäkringsbolagen för några tiotal år sedan började sin verksamhet och en avsevärd tid därefter, kunde försäkringsrörelsen i allmänhet med en viss rätt mera, eller åtminstone lika mycket, betraktas som ett slags social välgörenhet än som en lönande affär för bolagens stiftare och aktieägare. På grund av verksamhetens begränsade omfattning blev i varje fall vinsten på det i de olika försäkringsanstalterna placerade aktiekapitalet under den första tiden ganska måttlig. Och hela försäkringsverksamheten kunde således i viss mån icke endast till skenet utan också i verkligheten uppbäras av det ideella syftemål, som utan tvivel varit förbundet med försäkringsrörelsens uppkomst och tidigaste utveckling.

Under de tre senaste årtiondena har den privata försäkringsverksamheten emellertid utvecklats till en ekonomisk samhällsmakt av första ordningen och förfogar nu över en betydande del av den samlade svenska nationalförmögenheten. De gamla under anspråkslösa former bildade bolagen ha så småningom växt ut till vinstgivande storfinansiella företag, samtidigt som en mångfald nya försäkringsanstalter bildats och genomgått en ännu snabbare utveckling i samma riktning. I samband därmed ha de privata försäkringsinstituten också i stort sett ändrat karaktär och förvandlats till rena affärsföretag med främsta uppgift att suga till sig det producerande folkets sparmedel i syfte att använda dessa på ett sådant sätt, att bolagen tillföras största möjliga kapitalvinster.

Försäkringsverksamheten i vårt land domineras i hög grad av de s. k. livbolagen, vilka vid 1932 års slut tillsammans förfogade över mera än en och en halv milliard kronor i räntebärande tillgångar. Vad som dock först och främst är ägnat att väcka det allmänna intresset för livförsäkringsbolagens affärsverksamhet är deras höga årliga administrations- och förvaltningskostnader i jämförelse både med inkomsterna och med de övriga utgifterna. Förhållandet mellan de svenska livförsäkringsbolagens sammanlagda premieinkomster, deras utgifter för utbetalade försäkringar och återköp samt deras förvaltningskostnader framgår med all önskvärd tydlighet av följande ur den officiella statistiken hämtade sifferuppgifter för åren 1929—1932:

Å r	Premieinkomst kronor	Utbetaln. för försäkringsfall kronor	Utbetaln. för återköp kronor	Förvaltnings- kostnader kronor
1929.....	135 645 000	56 840 000	8 425 000	30 525 000
1930.....	154 578 000	59 330 000	8 126 000	32 929 000
1931.....	156 066 000	65 877 000	9 985 000	33 331 000
1932.....	161 291 000	70 454 000	13 023 000	33 240 000

De anförda siffrorna visa, att de sammanlagda kostnaderna för livförsäkringsbolagens förvaltning under de senaste fyra år, för vilka statistiska uppgifter finnas tillgängliga, slukat icke mindre än 130 millioner kronor eller betydligt mer än en femtedel av de premieavgifter, som under samma tid inbetalats av bolagens försäkringstagare. Trots de år från år ständigt ökade premieinkomsterna ha nu bolagens på de gamla tarifferna grundade försäkringsavgifter ansetts otillräckliga, varför bolagens ledningar med åberopande av det sänkta ränteläget och den på grund därav minskade fondavkastningen träffat överenskommelse med varandra om att från och med innevarande år väsentligt höja premieavgifterna för de nytillträdande försäkringstagarna.

En annan viktig gren av försäkringsverksamheten representeras av de aktiebolag och ömsesidiga bolag, som ha till ändamål att meddela försäkring mot brandskada. Brandbolagens fondbildningar äro visserligen av en betydligt blygsammare storleksordning än de fonder av olika slag, som disponeras av livbolagen, men de torde dock tillsammans representera ett kapitalvärde, som i kronor räknat måste betecknas med ett niosiffrigt tal. Beträffande förvaltningskostnadernas relativa dyrbarhet komma brandförsäkringsbolagen däremot i främsta rummet. Aktiebolagens kostnader för förvaltning och administration under år 1932 uppgingo således till nära 43 procent av deras sammanlagda premieinkomster för samma år. Motsvarande kostnader utgjorde för de brandförsäkringsanstalter, vilka i Statistisk årsbok upptagas under rubriken »större ömsesidiga bolag» 39 procent och för »mindre ömsesidiga bolag» 18 procent. De olika brandförsäkringsbolagens sammanlagda förvaltningskostnader jämförda med deras premieinkomster och deras gemensamma utgifter för utbetalade försäkringar under åren 1929—1932 belysas av följande sifferuppgifter:

Å r	Premieinkomst kronor	Utbetaln. för försäkringsfall kronor	Förvaltnings- kostnader kronor
1929.....	59 126 319	35 865 056	20 880 289
1930.....	61 535 740	34 195 060	21 874 343
1931.....	64 999 781	37 785 532	23 787 839
1932.....	53 588 767	39 274 937	19 623 107

Även inom övriga försäkringsområden ställa sig omkostnaderna för rörelsens drift och förvaltning anmärkningsvärt höga i förhållande till verksamhetens omfattning. Följande uppgifter rörande premieinkomster och förvaltningskostnader för vissa förut icke nämnda försäkringsgrupper kunna härvidlag tjäna som lämpliga exempel. Samtliga uppgifter gälla för år 1932.

Försäkringsgrupp	Premieinkomst	Förvaltningskostnader
Svenska bolags sjöförsäkringar	17 310 407 kr.	5 714 582 kr.
» » automobilförsäkringar	17 327 548 »	5 226 438 »
» » ansvarsförsäkringar	3 074 247 »	1 391 940 »
» » inbrottsförsäkringar	2 147 850 »	1 000 461 »
» » maskinförsäkringar	615 643 »	242 007 »

Av ovanstående uppgifter framgår, att en mycket betydande del, i vissa fall över 40 procent av försäkringstagarnas premieavgifter användas för bestridandet av försäkringsbolagens drifts- och förvaltningskostnader. Den närmaste slutsats, som kan dragas med anledning härav, är, att det på detta område förekommer ett uppenbart och onödigt slöseri med det svenska folkets sparade medel, och att en rationalisering av hela försäkringsverksamheten på grund härav måste betraktas som en trängande nödvändighet. Det borde nämligen vara fullkomligt klart, att de väldiga penningbelopp, som allmänheten i form av försäkringsavgifter ställer till försäkringsbolagens disposition, skulle kunna förvaltas på ett både billigare och ändamålsenligare sätt, än som nu är fallet. Om försäkringsverksamheten vore organiserad och ledd på ett ur det allmännas synpunkt klokare och förnuftigare sätt, skulle med andra ord försäkringstagarna kunna köpa den ökade trygghet i olika avseenden, som de sträva att uppnå, med betydligt mindre uppoffringar än under nuvarande förhållanden.

Anledningen till försäkringsverksamhetens höga förvaltningskostnader torde främst vara att söka i rörelsens långt drivna decentralisation och överorganisering. Ett flertal bolag med samma uppgift och samma verksamhetsfält, och vart och ett med en dyrbar förvaltningsapparat och en efter våra förhållanden synnerligen välavlönad stab av chefstjänstemän, ha år efter år bedrivit sin rörelse jämsides med och oberoende av varandra, till dess kostnaderna för anskaffning, inkassering och administration stegrats till sin nuvarande höjd. Och ju längre överorganiseringen fortskrider, desto dyrare bli bolagens förvaltningskostnader, men desto tyngre blir också den ekonomiska börda, som i form av högre försäkringsavgifter påläggas den stora allmänheten.

Även ett annat viktigt spørsmål bör beaktas i detta sammanhang, nämligen frågan om placeringen av och sättet för användningen av de kapital, som stå under försäkringsanstaltens förvaltning. Det ligger både i samhällets och i de enskilda försäkringstagarnas intresse, att dessa kapital placeras på ett betryggande sätt, och att försäkringsbolagens fonder icke användas

för syften, som äro ägnade att motverka försäkringsrörelsens eget ändamål. En undersökning av dessa förhållanden skulle med största säkerhet giva till resultat, att de kapitalfonder, det här gäller, icke alltid komma till användning för ändamål, som avse att tjäna försäkringstagarnas och det allmännas intressen, varför en ökad statlig kontroll över försäkringsbolagens medelsplacering således måste anses vara av behovet påkallad.

Genom en centralisering av hela försäkringsverksamheten och genom en efter förnuftiga linjer verkställd förenkling av rörelsens förvaltning skulle tiomilliontals kronor årligen kunna sparas åt det svenska folket och således komma till användning för bättre och nyttigare ändamål än att förbrukas för uppehållandet av ett större eller mindre antal överflödiga och improduktiva företag. Förutsättningen för att en sådan centralisering skall komma till stånd är emellertid, att initiativet härtill tages av de statliga myndigheterna. Givetvis måste en helt eller delvis genomförd omläggning av försäkringsverksamheten föregås av en grundlig utredning dels rörande lämpligheten och möjligheten av rörelsens centralisering och sättet för ett eventuellt genomförande av densamma, dels beträffande frågan om och i vilken mån staten bör beredas ett ökat inflytande över försäkringsanstalternas verksamhet och förvaltning.

Med stöd av vad här ovan anförts får jag således hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till ändrade bestämmelser för den allmänna försäkringsrörelsens organisation och driftsmetoder i syfte att nedbringa dess administrationskostnader, åstadkomma större planmässighet i dess medelsförvaltning och effektivare kontroll över hela dess verksamhet.

Stockholm den 22 januari 1935.

A. Hermansson.